

JEOLJİK MİRAS VE JEOTURİZM AÇISINDAN TÜRKİYE KİYİLARINDAKİ YALİTAŞLARI

Beyhan Öztürk

*Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Coğrafya Bölümü, Çanakkale, Türkiye
(bozturk@comu.edu.tr)*

ÖZ

Tropikal ve subtropikal kıyıların karakteristik oluşukları olan yalıtaşları, kıyı jeolojisi ve jeomorfolojisi ile kıyı mühendisliği açısından önemli kıyı çökelleridir. Yalıtaşlarının petrografik bileşimi, içerdikleri bağlayıcı karbonat çimentonun duraylı izotop bileşimi, makro ve mikro fosil ile kokolit içerikleri, tabakalanma özellikleri gibi özelliklerinden yola çıkılarak oluşukları ortamın paleocoğrafi koşulları ve deniz seviyesi değişimleri aydınlatılabilmektedir. Diğer taraftan bu çimentolanmış kıyı çökellerinin her yerde oluşmaması ve geçmişteki fosil plajların kalıntıları olmaları potansiyel jeositler olarak değerlendirilmelerini gerektirir. Örneğin bu oluşukların Trakya'nın Karadeniz kıyılarında ve suları tatlı olan İznik Gölü kıyılarında oluşması bunların önemli jeositler olduklarını açıklar.

Bu çalışmada İskenderun Körfezi'nden Saroz Körfezine uzanan kıyı kuşağında, Ege ve Marmara adalarında, Trakya'nın Karadeniz kıyısında ve İznik Gölü kıyılarında çalışılan yalıtaşlarının jeolojik miras ve jeoturizm açısından önemine değinilecektir. Ancak Türkiye kıyılarındaki yalıtaşları günümüzde insan etkisiyle yoğun tahribat altındadır. Alanya ve Gazipaşa kıyıları başta olmak üzere özellikle Türkiye'nin Akdeniz kıyılarında kıyı turizm kumlu plajlar kazandırmak adına yalıtaşı tabakalarının sökülmesi bu potansiyel jeositlerin yok olmasına yol açmaktadır. Kıyı morfodinamiğine müdahale edilmesi suretiyle, kıyı erozyonu uzun vadede plaj ve gerisindeki kıyı düzlüklerinde kıyı gerilemesine yol açacaktır. Aynı şekilde, yalıtaşı tabakaları üzerinden karayolu geçirme, inşaat malzemesi olarak yalıtaşlarını kullanma, denizel ve karasal kaynaklı kirlilik gibi şekillerde yalıtaşları üzerinde önemli antropojenik baskı söz konusudur. Halbuki yalıtaşı tabakalarının oluşukları kıyılarda yerel yönetimlerce bilgilendirme levhalarının yerleştirilmesi bu yörelerde jeoturizm faaliyetlerinin gelişimine katkı koyabilir. Birçok ülkede olduğu gibi Türkiye jeolojik envanteri içinde yalıtaşlarının da jeositler olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Yalıtaşlarının antropojenik etkilere karşı korunması ve jeoturizme kazandırılması Türkiye'de jeolojik mirasa olan ilgi ve duyarlılığın artmasına da katkı koyacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yalıtaşı, jeolojik miras, jeosit, jeolojik envanter, jeoturizm

BEACHROCK ON THE COASTS OF TURKEY IN TERMS OF GEOLOGICAL HERITAGE AND GEOTOURISM

Beyhan Öztürk

Çanakkale Onsekiz Mart University, Department of Geography, Çanakkale, Turkey
(bozturk@comu.edu.tr)

ABSTRACT

Beachrocks, which are characteristic features of tropical and subtropical coasts, are important coastal deposits in terms of coastal geology and geomorphology and coastal engineering. The paleogeographical conditions and sea level changes of the environment where beachrocks occur are clarified by considering petrographic composition of beachrocks, stable isotope composition of the binding carbonate cement, macro and micro fossil and cocolith contents and bedding characteristics. On the other hand, these cemented coastal deposits do not occur everywhere and they constitute remains of past fossil beaches, justifying that they need to be considered as potential geosites. For example, the existence of these formations on the coasts of the Thracian Black Sea and the freshwater Lake Iznik reveal that they are important geosites.

In this study, the importance of beachrocks on the coast from the Gulf of İskenderun to the Gulf of Saros, the Aegean and Marmara islands, the Black Sea coast of Thrace and the shores of Lake Iznik are discussed in terms of geological heritage and geotourism. However, beachrocks on Turkey's coast is now under intense destruction due to human impact. Particularly on the coasts of Alanya and Gazipaşa, removal of beachrock beds on the Mediterranean coast of Turkey in order to obtain sandy beaches for coastal tourism leads to the extinction of these potential geosites. By interfering with the coastal morphodynamics, coastal erosion will lead to coastal retreat on the beach and back coastal plains in long term. Likewise, significant anthropogenic pressure exists on the beachrocks in ways such as highway passing through beachrock layers, using rocks as building materials and marine and land-origin pollution. On the contrary, setting up information panels by the local authorities at the coasts where beachrock exists may contribute to the development of geotourism in these areas. As in many countries, beachrocks should be considered as geosites within the scope of geological inventory of Turkey. Protecting beachrocks against anthropogenic effects and bring them in geotourism will contribute to increase of interest in and sensitivity to geological heritage in Turkey.

Keywords: Beachrock, geological heritage, geosite, geological inventory, geotourism